

ילד בהזמנה

קביעת מין היילוד בראש תוך שימוש בהפריה חוץ גופית

מגישה: סופיה רוז'אנסקיה, סמינר בביואתיקה, שנה ד, תשע"ט
מנחות: הילה תם, ורדית לוי

הצגת הנושא

מאז ומעולם רצו בני האדם לבחור את מין צאצאיהם והסיבות העיקריות לרצון זה ניתן לחלק לשתי נושאים מרכזיים:
(1) סיבות רפואיות: בעיקר בשל העברת מחלות גנטיות האחוזות למין, כגון מחלת ההמופיליה, סיסטיק פברוזיס או מחלת ניוון השרירים דושן.

(2) סיבות חברתיות: העדפת מין מסוים מסיבות דתיות, כלכליות או רגישיות, או רצון לאיזון בין המינים במשפחה. כיום קיימת טכנולוגיה חדשה הנקראת אבחון גנטי טרום השרשתי (PGD) המאפשרת לבחור את מין העובר טרום ההפרייה. בשיטת ה-PGD נלקח תא מטרם-עובר, שנוצר במבחנה כשלושה ימים לאחר התהוותו, ובהיותו בשלב התפתחות של שמונה תאים ונבחן ברמה כרומוזמלית. (Deeney, 2013)

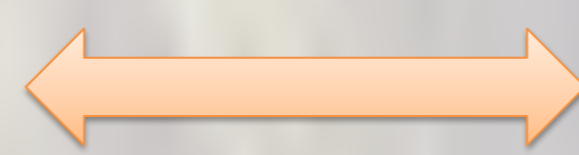
במספר מדינות בעולם יש העדפה להוליד בנים, מטעמים תרבותיים, ותכניקה זו משמשת עבורם כלי לבחירת המין הזכרי. ל-36 מדינות (כגון, אנגליה, צרפת, נורבגיה) יש חוק בנושא בחירת מין מסיבות הלא רפואיות, אשר ברובם אסור לבחור מין מסיבה חברתית. בעוד חמש מהם (כגון, אוסטרליה או גרמניה) אסור לעבור PGD לכל השימושים. בישראל משנת 2005 יש תקנון המאפשר את בחירת המין מסיבות לא רפואיות במקרים מסוימים. האפשרות הטכנולוגית לבחור את מין היילוד מעלה סוגיות אתיות נרחבות כאשר היא מאפשרת את הבחירה במין היילוד גם למטרות שאינן רפואיות.

התנגשות בין ערכים

אוטונומיה

השיקולים האתיים העיקריים התומכים בבחירת מין הם אוטונומיה של ההורים וחופש הרבייה. להורים יש השפעה גדולה על גידול ילדים והם יכולים להחליט על דתם, על בתי ספר שהם לומדים ויש להם שליטה על החלטות היומיום עבור ילדיהם. לפיכך, הם מאמינים כי בחירת המין של ילדם היא רק עוד החלטה שיש להורים יכולת לעשות. (Deeney, 2013)

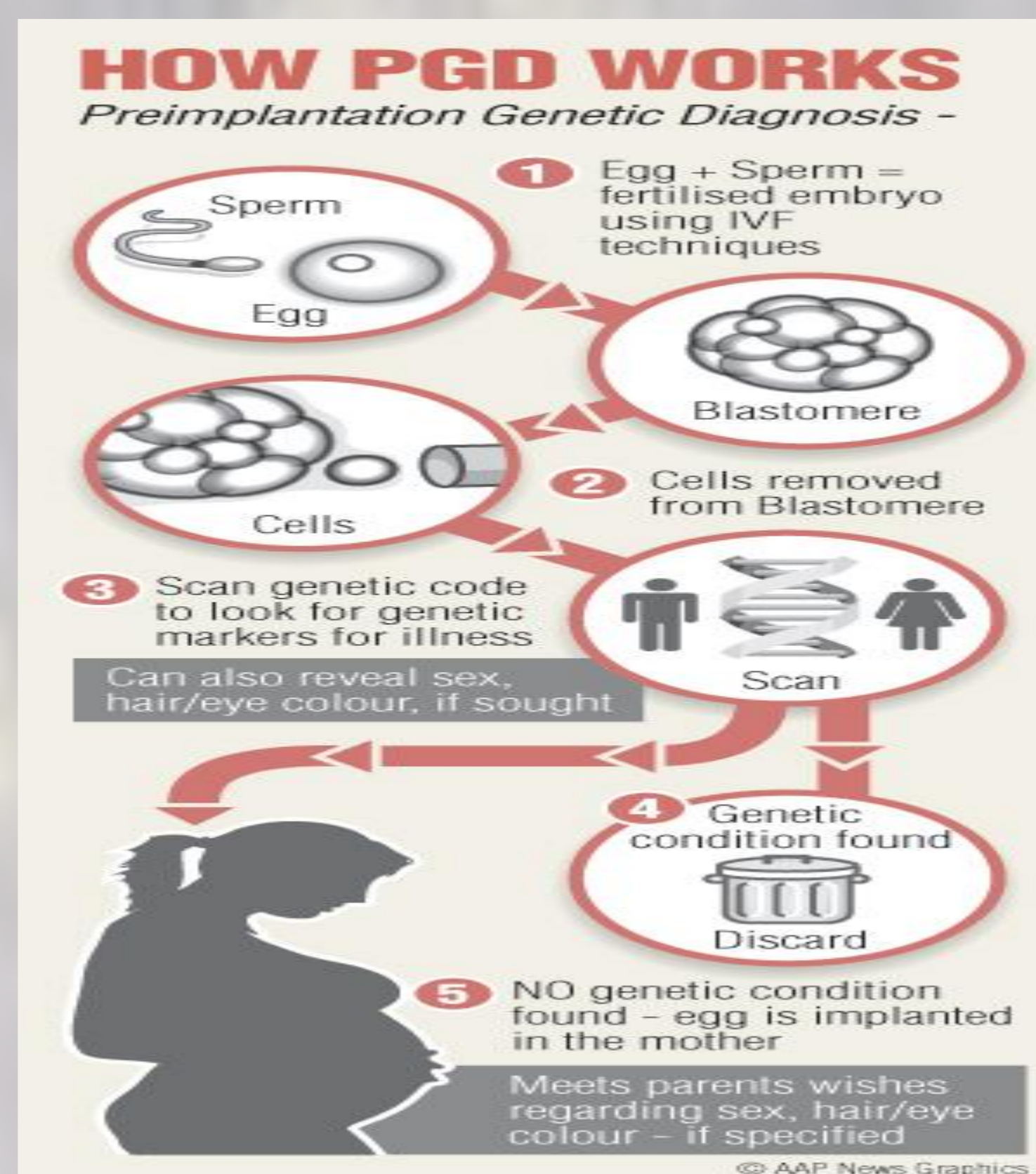
הטבה

בחירת מין יכולה לתרום בצורה חיובית לאיכות החיים בין הורים לילד כי ילד לא יצטרך לשאת את העומס של להיות פחות רצוי בגלל המין שלו. אין סיבה לחשוד שבמדינות המערב הזמינות הרחבה של טכנולוגיות לבחירת מין תוביל לחוסר איזון בין המינים במדינות המערב, העדפת הבן חלשה או אפילו אינו נוכחת. (Dondorp, 2013)

תומכי השימוש בטכנולוגיות לבחירת מין טוענים כי יש הבדל בין טכניקות טרום הריון וטכניקות לאחר ההריון שזה בעצם הפלה סלקטיבית. זמינות יכולה לעזור למנוע הפלות סלקטיביות או ניסיונות מופרזות ללדת את הילד במין הרצוי. במידה ו"איזון משפחתי" הוא הערך העיקרי להורים ולא העדפת של מין אחד, אין לראות את "איזון משפחתי" כאפליה. (Whittaker, 2011)

מניעת נזק

טיעונים עיקריים של המתנגדים למתן אישור לשימוש חופשי בטכנולוגיות לבחירת מין:
- סכנה לפגיעה דמוגרפית באיזון בין המינים
- בחירת מין עובר כצעד ראשון בדרך ליצירת תינוקות לפי הזמנה
- שיטות לבחירת מין עובר הן סקסיסטיות במהותן, ולכן מפלות נשים
- חשש לנזק פסיכולוגי פוטנציאלי לילד, שמקורו בלחץ כבד מצד ההורים לעמוד בציפיות שתולים בו או בה המצב בו הורה משפיע בידועין על ההרכב הגנטי של ילדו, פוגע במלוא זכויותיו של הילד כאדם.
- שימוש בטכנולוגיות התערבותיות מסיבות לא רפואיות מייצג עומס מיותר וסיכון לבריאות של נשים. (Whittaker, 2011)

חשיבות לסייעוד

לצוות סיעודי יש תפקיד מכריע בקידום תוכניות חינוך שמטרתן ליידע נשים על בריאות הפריון שלהן. ניתן לפתח מדיניות ונהלים ארגוניים למתן חינוך בנושאים טרום הריון. התערבות סיעודית מוקדמת בנושאים הפרייה חוץ גופית ובדיקות גנטיות (כולל בחירת מין היילוד) מעלה את המודעות של משפחות וגם מקטינה את התפתחות הדיכאון לאחר לידה. עוד יותר, הדרכה נכונה עשויה להפחית את מספר ההריונות הלא מתוכננים ואחוזי תמותת האם והתינוקות. אחיות מודעות לכך שחינוך הקדם הריון בקרב נשים ובני זוגן יכול לשפר את השביעות רצון מהריון כאשר מתנהל כראוי. (Ottun, 2016)

גישות שונות לפתרון

כיבוד מלא של אוטונומיה

לתת גישה לכל המעוניינים בבחירת מין.

כיבוד חלקי של אוטונומיה

לתת גישה רק ל"איזון משפחתי" בתנאי שלמבקשים יש לפחות ילד אחד של המין הלא מבוקש.

דחיית האוטונומיה

לאפשר בחירת המין אך ורק מסיבה רפואית כאשר קיים סיכון גבוה ללדת ילדים עם מחלה גנטית קשה.

